

KUVA PÄIVI PARJANEN-VÄTTÖ

Matti Sihvonen kiittää vaimoan Anna Liisaa, jolta sai täyden tuen ja runsaasti kannustusta kirjaprojektissa. Kiinnostus Karjalaan on heille yhteinen asia.

Sortavalan maaseurakunta oli rukoilevaisuuden keskus

Yhteys jäsenistöön säilyi lakkauttamisen saakka

Sortavalan maaseurakunnalla oli jäseniensä hyvin tiiviit yhteydet, ja ne säilyivät vaikka nämä hajaantuivat evakkomatkoille kymmenien kuntien alueelle kanta-Suomeen.

Esimerkiksi heti talvisodan päätyttyä papit tarttuivat välittömästi työhön uusilla asuinpaikkakunnillaan. He pitivät huolta seurakuntalaisistaan ja liikkuvat ahkerasti heidän luonaan, toimittivat jumalanpalveluksia ja pitivät hengellisiä tilaisuuksia, jotka olivat tärkeää sielunhoitoa kotinsa jättämään joutuneille. Eivät edes pitkät, jopa satojen kilometrien välimatkat olleet esteenä tehtävien hoitamiseksi.

–Ei siis mikään ihme, että myös jäsenet olivat uskollisia omalle seurakunnalleen ja pysyivät sen kirjoissa aina lakkauttamiseen saakka, sanoo Sortavalan maaseurakunnan vaiheita tutkinut emeritus piispa **Matti Sihvonen**.

Hänen kirjansa Sortavalan maaseurakunta 1918-1949 ilmestyi viime vuoden lopulla.

Seurakunta jakautui osiin

Sortavalassa toimi vuoteen 1918 asti vain yksi seurakunta, johon kuului sekä kaupungin että sitä ympäröineen maaseudun väes-

tö kaikkiaan 66 kylästä. Se rajoitui laajalle alueelle Impilahden, Harlun, Ruskealan, Uukunien ja Jaakkiman pitäjiin. Suomen itsenäistymisen aikoihin maa- ja kaupunkiseurakunta jaettiin kahdeksi ja lisäksi Harlu erottautui omakseen.

Karjalan rukoilevaisliikkeen perustajan ja Sortavalan kappalaisena 1836–1866 vaikuttaneen **Henrik Renqvistin** toimesta maaseurakunnasta kehittyi keskus, jossa rukoilevaisuus säilyi kaikkien elävimpänä aina evakkokausiin asti. Rukoilevaisuuden vaikutus näkyi muun muassa siinä, että maaseurakuntalaiset olivat erittäin ahkeria kirkossakävijöitä ja jumalanpalvelus oli heille hengellisessä elämässä ykkösasia.

–Yhtä voimakasta kirkollista painotusta ei ollut missään muissa suomalaisissa herätysliikkeissä, Matti Sihvonen mainitsee.

Kirkossa pidettyjen jumalanpalvelusten lisäksi eri puolilla seurakuntaa järjestettiin seuroja ja hartaustilaisuuksia. Väestön raamatun ja kristinopin tuntemusta kuulusteltiin keran vuodessa jokaisessa kylässä pidetyissä kylänluvuissa eli kinkereillä.

–Erytistä näissä kaikissa tilaisuuksissa oli nimenomaan renqvistiläisyyteen kuuluva

polvirukous, jolla ne aina alkoivat ja päättyivät, Matti Sihvonen korostaa.

Lasten hengellisestä opetuksesta vastasivat sunnuntaisin pidetyt pyhäkoulut.

–Niihin minäkin osallistuin, sillä äitini oli pyhäkoulun opettaja. Opettelimme virsiä, luimme raamattua ja meille annettiin lyhyt muistolause läksyksi seuraavalle kerralle, Matti Sihvonen muistelee ja usko hengellisessä ilmapiirissä kasvamisella olleen oma merkityksensä hänen myöhemmälle ammatinvalinnalleen.

Tutkijat kiinnostuivat

Keskeinen osa hartaustilaisuuksissa oli hengellisillä lauluilla ja virsillä, joista tutkijatkin kiinnostuivat jo 1800-luvun lopulla. Niitä merkitsi muistiin muun muassa nuori opiskelija **Ilmari Krohn**, joka tuli myöhemmin tunnetuksi säveltäjänä, kirkkomuusikkona ja musiikkitieteilijänä.

–Aluksi Krohnilla oli vaikeuksia löytää laulutaitoisia ihmisiä, mutta kirkkoherra **Johannes Sahlman** pyysi jumalanpalveluksen yhteydessä kaikkia vanhoja virsiä osaavia tulemaan kirkonmenojen jälkeen sakastiin. Krohn laulatti heitä ja sai

merkityksi muistiin 40 virttä. Seuraavana päivänä hän pääsi venekyödyllä Riekkalansaarelle ja sai sieltä talteen lauluja saman verran.

Renqvistiläissävelmien merkittävästä tallentajista Matti Sihvonen nostaa tutkimuksessaan esille myös professori **Reijo Pajamon**, joka 1970-luvulla laulatti Kuokkaniemen kylästä lähtöisin olleita ja Jyväskylään asettuneita Pitkäsien sisaruksia kirjaten heiltä lähes puolensataa sävelmää.

–Näistä Sortavalassa tallennetuista virsistä on nykyisessä virsikirjassammekin vielä kahdeksan, Matti Sihvonen muistuttaa.

Kirkko tuhoutui pommituksessa

Kun talvisota syksyllä 1939 sytyi, Sortavalan maaseurakunnassa oli jäseniä lähes 19 000 henkeä. Maa- ja kaupunkiseurakunnan yhteinen kirkko Sortavalan kaupungin keskustassa tuhoutui helmikuun 2. päivän suurpommituksissa. Matti Sihvonen sanoo sen olleen seurakunnalle hirveä katastrofi.

Rauhan tultua kirkkoherranviraston ja kirkonkirjojen evakuointi Sortavalasta jäi pastori **Toivo Multasen** harteille. Viraston tarvitsema materiaali kuljetettiin aluksi Joensuuhun. Kaikki yli 120 vuotta vanhempi materiaali ja nuoremmasta se, jota ei tarvittu viraston jokapäiväisessä toiminnassa oli jo lokaussa 1939 toimitettu Vaasan maakunta-arkistoon.

Ensimmäisessä evakuointisuunnitelmassa Sortavalan maalaiskunnan väestö sijoitettiin Oulun ja Kokkolan välillä sijaitseviin kuntiin. Maaseurakunnan kirkkoherranvirastolle löytyi paikka Oulaisista.

Lokakuussa 1941 pastori Multanen sai ilmoittaa Pyhäjoen kirkossa pitämänsä saarnan jälkeen ilouutisen: ”Sortavalan maaseurakunnan kirkkoherranvirasto siirtyy, jos Jumala suo, marraskuun alussa Sortavalaan.” Ja jo viikkoa myöhemmin Multanen saarnasi Puikkolan koululla. Rahaa ei uuden kirkon rakentamiseen ollut, mutta maaseurakunta sai jäljellä oleviksi vuosiksi väliaikaiset tilat Evankelisen Seuran talolta.

Toiminta päättyi 1949

Toinen evakkomatka alkoi syyskuussa 1944 ja maaseurakunta virastoineen sijoitettiin Jyväskylään.

–Itse seurakunta oli hajalla. On laskettu, että sortavalalaisia asui toisen evakkokauden aikana erilaisten siirtojen ja vapaaehtoisten sijoittumisten vuoksi lähes neljäsadassa kunnassa aina Inaria ja Ivaloa myöten, Matti Sihvonen on selvittänyt.

Tämä ei voinut olla vaikuttamatta seurakunnan toimintaan ja se ajautui pikkuhiljaa loppuaan kohti. Viimeinen

Jaakkima Lahdenpohja Lumivaara
www.jaakkimansanomat.fi

Tutustu ja tykkää:
Jaakkiman Sanomat

Jaakkima – pitäjä Laatokan Karjalassa Lumivaara.fi
Lahdenpohja – kauppalat Laatokan Karjalassa Sortavala valokuvina ja tarinoina

TÄSSÄ LEHDESSÄ:

Suur-Jaakkimalaiset nauulasivat uuden kantolipun	3
Esimmäiset kansakoulut	4
Yhteismetsän perintö	5
Kumolan kallioilla	8–9
Korteelan Kormanot evakkoteillä	10
Evakkoesineitten tarinoita	11
100 vuotta sitten	12-13

Suur-Jaakkimalaiset r.y:n kevätkokouksessa viikko palmusunnuntain alla virvottiin ”tuoreeks ja terveeks” yhdistyksen kunniajäsen **Heikki Pöllänen**. Virpojina naistoihikunnan jäsenet **Hilka Nieminen** ja **Salme Ollikainen**. Kauniit virpovitsat oli valmistanut **Marja Huttunen**.

isku toiminnalle oli kirkolliskouksen lokakuussa 1948 tekemä päätös siirtoseurakuntien lakkauttamisesta.

Maaseurakunnan lopettajais-tilaisuus pidettiin seuraavan vuoden marraskuussa Jyväskylän Taulumäen kirkossa.

–Maaseurakunnan lakkauttamisen myötä renqvistiläisen liikkeen yhteys särkyi, mutta sen hengellinen perintö jäi elämään, valoi rohkeutta sortavalalaisille ja antoi heille uskoa tulevaan, Matti Sihvonen toteaa.

Päivi Parjanen-Vättö